

ПРЕГЛЕД ЈУЖНОСЛОВЕНСКИХ КЊИЖЕВНОСТИ

наставници	проф. др Михајло Пантић доц. др Тихомир Брајовић
настава	2+0 у петом и шестом семестру
предиспитне обавезе	
испит	После шестог семестра полажу се одвојени колоквијуми из бугарске и македонске књижевности, као и из хрватске и словеначке књижевности; средња оцена положених колоквијума чини завршну оцену из предмета. Редослед полагања колоквијума одређују сами студенти.

програм

I БУГАРСКА КЊИЖЕВНОСТ

Књижевноисторијска периодизација, бугарска књижевност у контексту јужнословенских књижевности

Паисиј Хиландарски – *Историја славенобугарска* (фрагмент)

Софроније Врачански – *Житије грешнога Софронија* (фрагмент)

Почеци бугарске уметничке поезије:

Добри Чинтулов – “Устани јуначе балкански”; Петко Славејков – “Глас са Балкана”

Љубен Каравелов – књижевна и просветитељска делатност

Христо Ботев – *Песме* (избор)

Иван Вазов – *Епопеја заборављених, Под јармом/Под игом* (роман)

Алеко Константинов – *Баја Гањо* (збирка прича)

Нове тенденције:

Пенчо Славев – *Песме* (избор)

Симболизам:

Пејо Јаворов – *Песме* (избор)

Димчо Дебелџанов – *Песме* (избор)

Експресионизам:

Гео Милев – *Песме* (избор)

Христо Смирненски – *Песме* (избор)

Нови реализам:

Елин Пелин – *Избране приповетке*

Јордан Јовков – *Избране приповетке*

Меѓуратна књижевност:

Ангел Караличев – *Песме* (избор)

Јелисавета Баграна – *Песме* (избор)

Нова књижевност:

Димитар Димов – *Осуђене души; Дуван* (романи)

Емилијан Станев – *Крадљивац бресака* (приповест)

II МАКЕДОНСКА КЊИЖЕВНОСТ

Књижевноисторијска периодизација, македонска књижевност у контексту јужнословенских књижевности

Претече:

Константин Миладинов – *Избране песни*

Григор Прличев – *Скендербег* или *Аутобиографија*

Војдан Поп Георгиев Чернодрински – *Македонска крвава свадба* (драма)

Измеѓу два светска рата:

Васил Иљоски – *Побегуља* (драма)

Антон Панов – *Печалбари* (драма)

Ристо Крле – *Новац је убиство* (драма)

Коста Рацин – *Бела праскозорја* (песме)

После Другог светског рата:

Песници:

Ацо Шопов – *Изабране песме*

Блаже Конески – *Изабране песме*

Славко Јаневски – *Изабране песме*

Матеја Матевски – *Изабране песме*

Гане Тодоровски – *Изабране песме*

Радован Павловски – *Изабране песме*

Богомил Ђузел – *Изабране песме*

Прозаисти:

Блаже Конески – *Виноград* (приче)

Живко Чинго – *Пасквелија, Нова Пасквелија, Заљубљени дух* (приче)

Петре Андреевски – *Неверне године* (приче)

Влада Урошевић – *Ноћни фијакер, Лов на једнороге, Догађаји* (приче)

Славко Јаневски – *Роман* (по избору)

Владо Малески – *Роман* (по избору)

Ташко Георгиевски – *Роман* (по избору)

Живко Чинго – *Роман* (по избору)

Петре Андреевски – *Роман* (по избору)

Божин Павловски – *Роман* (по избору)

Слободан Мицковић – *Роман* (по избору)

Драма:

Коле Чашуле, Томе Арсовски, Горан Стефановски, Јордан Плевнеш (дело по избору).

Критика (преглед):

Димитар Митрев, Димитар Солев, Александар Спасов, Милан Ђурчинов, Влада Урошевић, Слободан Мицковић, Миодраг Друговац.

III ХРВАТСКА И СЛОВЕНАЧКА КЊИЖЕВНОСТ XIX И XX ВЕКА

Особености проучавања националних књижевности у садејству историјског и компаративног приступа: Питања периодизације (епохе, правци, књижевне „струје“ и „токови“, „старија“ и „новија“ књижевност, границе и претапања); историјске и културне сличности и разлике; естетско-типолошки, језички и други додири и диференције; ауторски, жанровски, стилско-поетички утицаји и засебности; хрватска и словеначка књижевност према осталим јужнословенским књижевностима, посебно према српској књижевности, као и према другим европским књижевностима и културама.

Предромантизам и романтизам: Просветитељске, препородно-будничарске, познокласицистичке и сентименталистичке појаве и одјеци. Проблем књижевног језика у светлу предромантичарске и романтичарске естетике и погледа на свет (дијалекти, усмена и писана традиција, ванкњижевни утицаји, недоумице и полемике око језичког стандарда). *Илиризам или хрватски народни препород:* Културно-идеолошке, естетичке и лингвистичке претпоставке национално-препородитељског и јужнословенског, односно свесловенског деловања; Љ. Гај - реформа језика и правописа; илирци према Србима и Словенцима: Бечки књижевни договор, „абecedни рат“ и словеначки спорови око језика (Ј. Копитар – М. Чоп, Ф. Прешерн); С. Враз између словеначке и хрватске (илирске) књижевности; поетика, тематика, жанрови и стилови илирске књижевности. Књижевна гласила у време романтизма (*Крањска чбелица, Даница, Коло*). Изразите ауторске личности и њихов допринос (Мажуранић, Прешерн). Однос према европском романтизму. Књижевност „препорodne инерције“ и „продужени“ романтизам или *псеудоромантизам*.

Протореализам и реализам: Колебања између *идеалног* и *реалног* метода у књижевности („етнографска романтика“, „фолклорни реализам“). Есејистичко-теоријска и програмска разабрања (А. Шеноа, Ф. Левстик). (Псеудо)историјска приповест и роман – домаћи и страни утицаји, тематика, фактура и композиција (М. Боговић, Ј. Јурчич, А. Шеноа). Новела, цртица и „слика“ као „лабораторијске“ форме реалистичке структуре (А. Шеноа, Ј. Керсник, К. Ш. Ђалски). Посебна позиција лирско-песничких жанрова и аутора (С. Јенко, С. Грегорчич, С. С. Крањчевић). Реалистичка поетика између конкретног и

општег, субјективног и објективног, индивидуалног и типског, психолошког и социјалног, руралног и урбаног, регионалног и универзалног. „Критички“ (А. Ковачић) и „поетски“ реализам (К. Ш. Ђалски, Ј. Керсник). Руски и западноевропски узор. *Натуралистички* утицаји и елементи (А. Ковачић, Е. Кумичић, Ф. Говекар). Часописи и гласила (*Вијенац*, *Љубљански звон*). Позни тријумф реалистичког романа (В. Новак, И. Тавчар). Знаци дезинтеграције реализма и обриси модернистичке поетике (А. Ковачић, Ј. Лесковар).

Модерна: Прелазне појаве и стилске интерференције - неоромантизам и модернизам (С. С. Крањчевић, Д. Кете, Ј. Мурн), реализам и модернизам (словеначка „нова струја“ тзв. „објективног реализма“, И. Војновић, социјално-реалистичка компонента „прашке групе“ хрватских модерниста). Периодизацијско-типолошке недоумице и алтернације („доња“ и „горња“ граница периода; генерације и групације, фазе и интервали; *модерна – модернизам – сецесија – импресионизам – декаденција – артизам – естетизам – симболизам*). Стваралачка аутономија и „заокрет према Европи“; критичко-теоријски спорови око „нове књижевности“ („стари“ и „млади“). Часописи и гласила (*Младост*, *Живот*, *Савременик*). Особена позиција А. Г. Матоша: есејистичко-критичка одбрана импресионизма и артизма (полемике са М. Марјановићем и Ј. Скерлићем), песничко-приповедна афирмација парнасo-симболизма и модернизма. Иван Цанкар: поетика, жанрови, тематски комплекси и топоси - социјални критицизам и модернистичко митопејство, натурализам и симболизам, патос и иронија. Поетичко-стилска хетерогеност модерне: сублимни импресионизам В. Видрића и „преурањени“ авангардизам Ј. П. Камова.

Експресионизам и авангарда: Од модерне према експресионизму и авангардизму: програмски негативизам младог Крлеже; Тин Ујевић између естетичкистичко-симболистичке и експресионистичке, односно надреалистичке поетике. Часописи као „родно место“ и полигон нове књижевности (*Пламен*, *Младина*, *Вијавица*, *Јуриш*). *Зенитизам* Љ. Мицића и *дадаизам* Д. Алексића као хрватско-српски израз експресионистичког замаха. Релације према немачком експресионизму, француском надреализму и другим авангардним „измима“. Антиратни став, критика цивилизације и захтев за стварањем нових вредности у друштву и уметности (*акциони* и *поетски* експресионизам). Слободни и везани стих, револт и апстракција, урбани и космички дух експресионистичког песништва. „Метафизички“ експресионизам А. Б. Шимића и песнички *конструктивизам* С. Косовела. Немиметичност и неконвенционалност, симболичност и алегоричност, патос и гротеска експресионистичке драматургије (М. Крлежа, С. Грум). Психологизам и симболизам авангардно-модернистички оријентисаног приповедања (М. Крлежа, В. Бартол.).

Књижевност социјалног ангажмана: „Покрет социјалне литературе“, „нови реализам“, „нова стварност“ и социјални ангажман; књижевност и идеологија - М. Крлежа и „сукоб на књижевној левици“ (часописи *Данас* и *Печат*, белетристички одједи). Глембајевски циклус као креативна синтеза социјално-реалистичких и психолошко-модернистичких проседеа. Повратак миметичности и завичајно-рустикалној тематици (И. Г. Ковачић, П. Воранц, М. Крањец).

„Социјалистички реализам“ после Другог светског рата – тенденциозна и „партијна“ књижевност, теорија и пракса, спорења око традиције и модерности.

Савремена књижевност: Одговор на естетику „социјалистичког реализма“: *егзистенцијалистичка мисао* и послератна обнова модернизма (Е. Коцбек, Ц. Космач, П. Шегедин, В. Десница). Иронијска поетика и „егзистенцијална гротеска“ Р. Маринковића. Неомодернистичка критика идеологије и историје кроз пародијску и пастиш рекреацију традиције и мита (Д. Смоле, М. Матковић, А. Хинг, И. Брешан, С. Новак). Часописи и генерацијска поетика (*Кругови, Разлог, Содобност, Перспективе*). Теоријско-критичка мисао (структурализам, феноменологија, интерпретација текста) и њен утицај на „иманентно“ (само)разумевање књижевности. Плурализам поетика: артизам и интелектуализам (С. Михалић, А. Хинг, А. Шољан, В. Зупан), књижевност језичке самосвести и рефлексивне несводивости (Т. Шаламун, И. Сламниг, В. Тауфер, Д. Драгојевић), неореалистичка и неоисторијска наративност (Б. Зупанчич, И. Аралица, Н. Фабрио)... Постструктурализам и знаци постмодернизма: „тривијални“ и „документарни“ жанрови, фантастика и интертекстуалност, метафикционалност и метаисторичност (С. Шнајдер, Д. Јовановић, П. Павличић, Д. Угрешић...).